

KESKI-UUDENMAAN ILMASTOTYÖ ETENEE

ILMASTOKATSAUS
HUHTIKUU 2011 – JOULUKUU 2011
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Keski-Uudenmaan strategisen ilmasto-ohjelman ensimmäisenä tavoitteena on vähentää kasvi-huonekaasupäästöjä neljänneksellä vuodesta 1990 vuoteen 2020. Tavoitteena, on että kunnat solmivat työ- ja elinkeinoministeriön kanssa energiatehokkuussopimuksen tai käynnistävät vastaavat selvitykset ja toimenpiteet. KUUMA-kunnista energiatehokkuussopimuksen ovat solmineet Kirkkonummi, Hyvinkää, Mäntsälä, Järvenpää ja Sipoo. Kerava solmii sopimuksen vuoden 2011 lopussa ja Tuusulan tavoitteena on solmia sopimus vuonna 2012. Kuntien omia energiatyöryhmiä on perustettu Hyvinkäälle ja Järvenpäähän. Nurmijärvellä toimii kuntakohtainen ilmasto-ohjelman seurantaryhmä.

Ilmasto-ohjelma ja siihen liittyvät kuntien kasvihuonekaasupäästöskenaariot 2030 sekä Vaikutusten arviointi -raportti löytyvät KUUMAn verkkosivuilta osoitteesta www.kuuma.fi/ilmasto.asp

Lisätietoja:

Projektikoordinaattori Tapani Hänninen, 040 314 4719,
tapani.hanninen@tuusula.fi

Rakennusten energiatehokkuutta edistetään

Kunnat panostavat kiinteistöjen energiankäytön tehostamiseen

Mäntsälässä on meneillään kiinteistöjen energiatehokkuushanke. Sen avulla vähennettiin vuonna 2010 CO₂ –päästöjä yhteensä 262 tonnia ja saavutettiin taloudellisia säästöjä yhteensä 71 588 €. Parhailtaan on menossa hankkeen toinen seurantavuosi, ja tavoitteena on saada hankkeeseen mukaan myös vuokrataloyhtiöt.

Kirkkonummella on vuonna 2011 laajennettu alun perin vuonna 2008 allekirjoitettua energiatehokkuussopimusta siten, että sopimuksen piiriin kuuluvat nyt yhdyskuntatekniikan toimialalta tilahallinnon lisäksi kunnallistekniikan rakentaminen sekä vesihuoltolaitos. Energiaohjelmalla ja sopimusmenettelyllä halutaan edistää kunnan pitkäjänteisiä energiasäästötoimia ja uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa vuosina 2008 – 2016. Sopimuksen tavoitteena on säästää kunnan omistamien kiinteistöjen energiankulutusta 9 %.

Tuusulassa on tehty energiakatselmuksset energiankulutuksiltaan suurimpiin kunnan kiinteistöihin. Katselmustulosten pohjalta tarvittavia energiatehokkuustoimenpiteitä, kuten LVI-laitteiden huoltoa, käynnistetään ESCO -palveluiden toimesta. Siinä ulkopuolinen energia-asiantuntija toteuttaa asiakkaan investointeja ja toimenpiteitä energian säästämiseksi ja toiminnan kustannukset maksetaan säästöillä, jotka syntyvät asiakkaan vähentyneistä energiankäyttökustannuksista.

Nurmijärvellä on arvioitu LVIS –laitteiden energian käyttöä ja mahdollisia säästämiskohteita. Esitettyjen toimenpiteiden jälkeen

arvioitiin, että kiinteistöjen kokonaisenergiesäästöt ovat alussa noin 112 000 € vuodessa ja hiilidioksidipäästöt vähenevät vuosittain 570 tonnia.

Järvenpäässä käynnistettiin viidessä energiankulutukseltaan merkittävimmässä kaupungin kiinteistössä alustavat energiakartoitukset energiakatselmuksia varten. Ensimmäisiksi kohteiksi valittiin kaupungintalo, Järvenpään lukio, uimahalli, jäähalli ja Seutulantalo.

Sipoossa tehdään alkuvuodesta energiakatselmuksia kuudessa kunnan kiinteistössä. Myöhemmin keväällä päätetään, miten katselmuksia ja niiden hyödyntämistä jatketaan kunnan muissa kiinteistöissä. Lisäksi Sipoon kunnan ammattikeittiöiden henkilöstö on saanut uuden kestävän kehityksen työkalun, ympäristökansion. Ympäristökansion löytyy tiiviissä paketissa ohjeet energiaa säästävistä keittiötoiminnasta ja oikeasta jätteiden käsittelystä sekä ekologisesti kestävästä ruokavaliosta.

Hyvinkäällä on oma energiatehokkuusohjelma. Sen toimenpiteiden toteutumisesta raporttoitiin ensimmäistä kertaa kaupunginvaltuustolle kesäkuussa 2011. Vuonna 2011 otettiin myös käyttöön reaaliaikainen EnerKey –kulutusseuranta. Sen avulla poikkeamiin energiankulutuksessa voidaan reagoida aikaisempaa nopeammin ja tehokkaammin.

Kaupunkisillan päiväkodin peruskorjauksen yhteydessä kohteeseen rakennetaan vesikeskusjärjestelmä ja lämmöntuotto, joka tullaan toteuttamaan kaukolämpö-maalämpö- tai maalämpö-aurinkolämpöjärjestelmillä. Lisäksi ilmastointiin tehdään lämmön talteenotto.

Nukarin koulu oli pilottikohteena Nurmijärven hankkeessa, jossa öljylämmitteisiä kiinteistöjä muutetaan maalämmöllä lämpiäviksi.

Järvenpään ensimmäinen nollaenergiakerrostalo on valmistunut

Järvenpään Mestariasunnot Oy rakennutti Järvenpään ensimmäisen nollaenergiakerrostalon, joka valmistui kesällä 2011 Jampankaareen. Lisäksi Järvenpään Lepolaan on rakenteilla matalaenergiakerrostalo. Sen ensimmäiset asunnot valmistuivat loppuvuodesta 2011.

Kunnissa lisätään uusiutuvaa energiaa

Nurmijärven kunta ja Nurmijärven Sähkö aloittivat vuonna 2011 yhteistyöhankkeen, jossa haja-asutusalueen kouluja siirretään öljylämmityksestä maalämpöön. Ensimmäisenä maalämpö otettiin käyttöön Nukarin koulu- ja päiväkotikiinteistöissä ja seuraavaksi maalämpöön siirrytään Karhunkorven, Palojoen ja Metsäkylän kouluissa. Mäntysalon koulussa öljylämmitys on korvattu kaukolämmöllä ja Röykän koulun laajennuksen lämmitys tuotetaan ilmalämpöpumpuilla.

Järvenpäässä puolestaan aloitti syyskuussa 2011 toimintansa maalämmöllä lämpiävä liikuntapainotteinen Satumaan matalaenergiapäiväkotito.

Kokoushotelli Gustavelundilla Tuusulassa on energiatehokkuussopimus

Tuusulassa sijaitseva kokoushotelli Gustavelund on solminut energiatehokkuussopimuksen. Merkittävimmät kulutussäästöt saavutetaan uusimalla lämmönohjauksautomaatiikkaa, tehostamalla lämmön talteenottoa, optimoimalla kaukolämmön veden lämpöä ja käyttöveden painetta sekä siirtymällä LED-valaistukseen.

Sipooseen valmistuva logistiikkakeskus toimii pääasiassa uusiutuvalla energialla.

Vuonna 2011 kohteeseen asennettiin yli 500 LED-valaisinta. Tulevaisuudessa suunnitellaan myös maalämmön ja aurinkoenergian hyödyntämistä.

Uusiutuvalla energialla toimiva logistiikkakeskus Sipooseen

Keväällä 2012 Sipooseen valmistuu Inex Partners Oy:n uusiutuvaan energiaan pohjautuva energiatehokas logistiikkakeskus. Logistiikkakeskuksen lämpöenergia tuotetaan pääasiassa maalämmöllä ja pelleteillä. Maalämmön käyttöä varten rakennuksen alle on porattu energiakaivoja, joista tuotetaan lämpöpumpuilla energiaa lämmitykseen ja jäähdytykseen. Pihan asfalttikenttä pystyy varaamaan energiakaivoihin aurinkoenergiaa, koska putkistot kulkevat asfaltin alla.

Alue- ja liikennesuunnittelu osaksi ilmastonmuutoksen hillintää

Laatuasumisen hanke starttasi - pientaloasumisesta entistä ekotehokkaampaa

Kuuma-laatuasuminen on tutkimus- ja kehityshanke, jonka tarkoituksena on kehittää uusia toimintamalleja ekotehokkaan ja vetovoimaisen pientaloasumisen suunnitteluun ja pääöksentekoon. Hanke toteutetaan vuosina 2011 - 2012.

Tavoitteena on löytää pientaloasumiselle sellaisia kestävästi kehityksen mukaisia rakenne- ja laatuksiteerejä, joiden avulla luodaan alueen vetovoimaisuudesta tinkimättä tavanomaista pientaloasutusta selvästi ekotehokkaampia pientaloalueita. Yksi hankkeen tärkeitä tavoitteita on osaamisen lisääminen. Oppimisen kautta voidaan hyödyntää jo toteutettujen ja käynnissä olevien tutkimusten ja selvitysten tuloksia ja uutta tietoa saadaan myös eri osapuolten (yritykset, viranhaltijat, päättäjät, järjestöt, asukkaat) välisellä yhteistyöllä. Hankkeen eteenpäin viemiseksi on kerätty aineistoa ja tehty toiminnan lähtökohta-analyysi. Vuoden 2011 aikana järjestettiin aiheita käsitteleviä seminaareja, työstettiin mallikortteja ja tutustuttiin jo toteutettuihin esimerkkikohteisiin.

Hankkeeseen sisältyy myös nettikysely, jossa selvitetään KUUMA-kuntiin hakeutuvien asukkaiden asumismielityksiä. Tavoitteena on yhdistää toiveet ja mielitykset tutkimustietoon ekotehokkaista asuinalueista. Lopputulokseksi halutaan asukkaiden toiveita vastaavaa ja samalla entistä kestävämpää asumista KUUMA-kunnissa. Kyselyyn pääsee osoitteessa: <https://kysely.mapita.fi/pientaloasuminen>.

Hanke valmistuu vuoden 2012 lopulla, jolloin esitellään loppuraportti ja järjestetään päätöseminaari. Sen tulokset konkretisoituvat, kun ekotehokkuutta ja laatua lisäävät pientaloalueiden suunnittelu- ja toteutusmallit sisällytetään kuntien päätöksentekoon. Tavoitteena on saada aikaiseksi uusia pientaloalueiden kaavoituksen yhteistyöhankkeita, joissa sovelletaan esille tulleita parhaita käytäntöjä ja malleja.

Lisätietoja: www.kuuma-laatuasuminen.net

Tuusula kaavailee kuntaan puurakentamisen mallialuetta

Tuusulassa kaavillaan Hyrylän Rykmentinpuiston valitsemista puurakentamisen mallialueeksi. Ajatuksena on, että Rykmentinpuiston joko kaikki rakennukset tehdään puusta tai vaihtoehtoisesti puistosta osoitetaan erilliset myös kerrostaloja koskevat alueet puurakentamiselle. Kyseinen puurakentamisen mallialue koettaisiin myönteisenä vetonaula Tuusulalle ja puurakentamiselle.

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma yhtenäistää liikennesuunnittelua

Helsingin seudun 14 kuntaa ovat päättäneet laatia yhdessä valtion viranomaisten kanssa seudulle yhteisen liikennejärjestelmäsuunnitelman. Suunnitelma korvaa seudulle aikaisemmin laaditut useat erilliset liikennejärjestelmäsuunnitelmat. Suunnitelmaa on valmisteltu Helsingin seudun liikennekuntayhtymän (HSL) johdolla koko Helsingin seudun yhteisenä hankkeena ja se tähtää aina vuoteen 2050 saakka. HSL:n hallitus on hyväksynyt Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman (HLJ 2011). KUUMA-kunnat ovat hyväksyneet sopimuksen keväällä 2011. Sen jälkeen suunnitelman toteuttamista koskevaa aiesopimusta on alettu valmistella osana seudun uutta laajempaa maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimusta.

Oikoradalle rakennetaan lisää asemia ja uudelle lentoradalle tulee myös lähiliikennettä

KUUMA-kuntien selvitykset ovat osoittaneet, että oiko- ja pääradan sekä uusien rautateiden, lento- ja länsiradan varsille on mahdollista sijoittaa uusia asemanseutuja asuinalueineen. Näin taajamajunaliikenne voisi tulevaisuudessa kehittyä täysin uudelle tasolle.

Lahden oikoradalle, Haarajoen nykyisen aseman ja Mäntsälän kunnan pohjoisrajan välille, voidaan sijoittaa neljä uutta asemaa, : Arola, Hirvihaara, Kehä V sekä Levanto. Arola sijaitsee noin kolme kilometriä nykyiseltä Haarajoen asemalta pohjoiseen ja Hirvihaara noin 10 kilometrin päässä Arolasta. Mäntsälän aseman eteläpuolelle voidaan Hanko-Hyvinkää -tien varteen sijoittaa Kehä V:n uusi asema ja Mäntsälän aseman pohjoispuolelle Levantoon vielä yksi asema. Uusien asemien rakentaminen vaatii ohitusraiteiden rakentamista, maaleikkaus- ja pengerrystöitä, muutostöitä siltoihin, turvateknisiä muutoksia sekä uusia kulkuyhteyksiä.

Länsiradan maankäytön kehityskuva tähtää seitsemän uuden aseman toteuttamiseen. Taajamarata on linjattu Espoon keskustasta Histan, Kirkkonummen Veikkolan ja Vihdin Nummelan kautta Lohjalle. Radan varrelle voidaan luoda asumismahdollisuudet yli 100 000 uudelle asukkaalle. Myöhemmin rautatietä voidaan jatkaa Saloon, jolloin se palvelee myös Helsingin ja Turun välistä liikennettä

Taajamajunia uudelle lentoradalle

Lentoradan on suunniteltu kulkevan tunnelissa Keravalta Pasilan pohjoispuolelle lentoaseman tai Viinikkalan lentoterminaalin kautta. Se siirtäisi kaikki kaukojunat pääradalta uudelle reitille.

KUUMA-kuntien teettämän selvityksen mukaan lentorataa on mahdollista linjata niin, että sen varrella on taajamajunille asemapaikat Järvenpään Ristikydössä sekä Tuusulan Hyrylässä ja Ruot-sinkylässä. Ruuhkatunnin aikana radalle mahtuu arviolta kaksi taajamajunaa seitsemän kaukojunan lisäksi.

Lentoradan myötä Keravan ja Pasilan välillä taajamajunaliikenteen ratakapasiteetti yli kaksinkertaistuisi. Pääradalla taajamaliikenteen voimakas kehittäminen mahdollistaisi maankäytön kehittämisen sekä kokonaan uudet asemayhdyskunnat. Rohkaisevaa on, että KUUMA:n selvitysten mukaiset lentoratalinjaukset on otettu huomioon lausunnoilla olevassa maakuntakaavaluonnoksessa, kertoo yhteistyöjohtaja Johanna Viita.

Lisätietoja:

Kaavapäällikkö Kaija Hapuoja, Tuusulan kunta, 040 314 3518, kaija.hapuoja@tuusula.fi
Kaavoitusjohtaja Lauri Pouru, Mäntsälän kunta, 040 314 5450, lauri.pouru@mantsala.fi
Osastopäällikkö Seppo Veijovuori, Sito Oy, 040 566 1096, seppo.veijovuori@sito.fi

Kunnat vähentävät liikenteen päästöjä

Hyvinkäällä on satsattu vahvasti liikenteen päästöjen vähentämiseen. Kaupungin uusille asukkaille on jaettu kevyen liikenteen tiedotuspaketti. Se sisältää liikkumisen ohjauksen ja Viisaita valintoja liikkumiseen –esitteet, Hyvinkään pyöräilykartan sekä kaksi Hyvinkään Liikenteen sponsoroimaa ilmaislippua paikallisliikenteeseen. Myös koululaisia on kannustettu joukkoliikenteen käyttäjiksi koululaiskorttia mainostavalla kampanjalla, jonka tunnuslauseena oli ”Skrapaa mutsi rauhassa, mä meen bussilla!” Slogan on ollut esillä koululaiskorttimainoksissa, bussien teippauksissa ja Hyvinkään Liikenteen www-sivuilta. Lisäksi teetettiin slogantekstillä varustettuja skraboja jaettavaksi, ja kouluissa on pidetty tietoiskuja koululaiskortista ja linja-autolla liikkumisen eduista.

Nurmijärven ja pääkaupunkiseudun välisille bussimatkoille voi ostaa Nurmijärvilipun. Lipun hintaa alennettiin vappuna 2011. Joukkoliikenteellä pääkaupunkiseudulle matkustaminen on nurmijärveläisille nyt merkittävästi henkilöautoilua edullisempaa. Uusitulla Nurmijärvi-lipulla saa matkustaa rajattomasti ja siihen sisältyy oikeus käyttää paikallista Kivenkyytiä liityntäliikenteenä ilman lisämaksua. Uusittu, edullinen lippu on ollut menestys ja siitä hyötyvät myös pääkaupunkiseudulla asuvat, Nurmijärvelle kulkevat matkustajat. Lippua kampanjoidaan edelleen kouluihin, ja kaikille kunnan 9-luokkalaisille järjestetään joukkoliikenteen käyttötottumus- ja kehittämiskysely.

Kirkkonummen joukkoliikennelinjastosuunnitelman vuosille 2013 – 2017 on hyväksytty kesäkuussa 2011. Sen mukaan Kirkkonummella mm. selkeytetään joukkoliikennereittejä ja tihennetään vuorovälejä tavoitteena lisätä joukkoliikenteen suosiota matkustamisessa. Lisäksi joukkoliikenteen solmukohtiin rakennetaan liityntäpysäköintialueita. Suunnitelma painottuu kantatietä

51 Kirkkonummelta pääkaupunkiseudulle suuntautuvaan sekä sisäiseen liikenteeseen. Kirkkonummen sisäisessä liikenteessä linjasto perustuu työ- ja koulumatkayhteyksien järjestämiseen.

Sipoon kunnasta tulee vuoden 2012 alusta Keravan ja Kirkkonummen rinnalle kolmas KUUMA-kunta, joka kuuluu HSL-kuntayhtymään. HSL:n myötä säännöllisesti joukkoliikennettä käytävän sipoolaisen matkakustannukset laskevat keskimäärin 45 euroa kuukaudessa. Sipoon joukkoliikenteessä kelpaavat HSL-liput tulevat käyttöön vuoden 2012 alusta ja niitä on voinut ladata matkakortille jo 19.12.2011 alkaen. Tiedot kaikista toimipisteistä ja niiden aukioloajoista löytyvät HSL:n verkkosivuilta osoitteesta <http://www.hsl.fi/FI/liputjahinnat/myyntijalvelupisteet/Sivut/palvelupisteet.aspx>

Hyvinkäällä osallistuttiin liikkujan viikkoon

Syyskuussa, 16 - 22.9. vietettiin valtakunnallista liikkujan viikkoa. Viikko alkoi kansallisesta etätyöpäivästä ja päättyi autottomaan päivään. Hyvinkäällä järjestettiin ohjattuja pyöräilyretkiä ja UKK-kävelykuntotesti. Lisäksi peruskoululaisille tarjottiin mahdollisuus tutustua linja-autoon liikkumisvälineenä ja kerrottiin peruskoululaisille räättälöidystä edullisesta matkailukortista. Paikallisella rautatieasemalla jaettiin polkupyörän satulansuojuksia, joihin painetusta nettiosoitteesta löytyy tietoa ympärivuotisesta pyöräilystä.

Kunnissa otetaan käyttöön energiaa säästäviä LED-valoja ja uusitaan katuvalaistusta

Järvenpäässä aloitettiin kuluvana vuonna LED-katuvalohanke. Ensimmäiset LED-katuvalot asennettiin Haarajoelle, moottoritien ja radan ylittävälle kevyenliikenteen sillalle. LED-valaistuksen ansiosta kohteessa säästetään noin puolet siitä energiasta, joka tarvitaan suurpainenatriumlampuilla valaisuun.

LED-valot ovat kirkkaita ja pitkäikäisiä ja kuluttavat vain vähän sähköä. Järvenpään ensimmäiset LED-katuvalot ovat Haarajoella.

Hyvinkäällä koko katuvalaistus saneerataan nykyistä energia-
tehokkaammaksi vuoteen 2016 mennessä. Vuonna 2012 on ta-
voitteena vaihtaa 1100 valaisinta suurpainenatriumvalaisimiksi,
ja siitä lasketaan tulevan säästöä keskimäärin 43 % valaisinta
kohden.

Tuusulassa rakennetaan ensi vuonna ensimmäiset LED-katu-
valaisimet Riihikallioon ja Jokelaan. Näissä kohteissa saatavan
kokemuksen perusteella päätetään LED-valaisimien laajemmasta
käytöstä uusilla alueilla ja vanhoilla saneerattavilla alueilla. Vanhat
elohopealamput tullaan korvaamaan alueittain seuraavan neljän
vuoden aikana normaalin vuosihuollon yhteydessä vähemmän
energiaa kuluttavilla suurpainenatriumlampuilla.

Keravalla on tehty katuvalaistuksen yleissuunnitelma ja katu-
valaistuksen energiatehokkuussopimus. Vuosien 2010 ja 2011
aikana LED-katuvalaistusta on asennettu Keravalla useisiin koh-
teisiin ja vuonna 2012 LED-katuvalohanketta jatketaan.

Nurmijärvellä on aloitettu LED-katuvalaistuskokeilu. Kokeilun
aluksi LED-valoja asennettiin Varastotielle.

Mäntsälässä on laadittu katuvalaistuksen energiaselvitys,
joka saatiin valmiiksi syksyllä 2011. Suunnitelman mukaan
elohopealamput korvataan suurpainenatriumlampuilla, ja sillä
toimenpiteellä voidaan saavuttaa 30 %:n säästö energiankulu-
tuksessa. Katuvalaistuksen uusiminen on tavoitteena toteuttaa
vuosien 2012 – 2013 aikana.

Kirkkonummen kunnan katuvalaisimia uudistetaan ensi vuo-
desta lähtien vuosittain. Nykyiset elohopeavalaisimet vaihdetaan
vähemmän kuluttaviin suurpainenatrium- ja monimetallivalai-
simiin. Valaisinmuutoksella saavutetaan noin 40 % säästö ny-
kyisiin valaisimiin verrattuna.

Sipoossa ollaan uusimassa katuvalokeskuksia ja niiden sää-
töjärjestelmiä. Tämän avulla voidaan vähentää huomattavasti
sähkön tarvetta niinä aikoina, kun valaistuksen tarve on pieni tai
kun lumi lisää valon määrää.

Uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä lisätään

Fortumilla on rakenteilla biovoimalaitos Järvenpäähän

Fortum rakentaa parhaillaan kaukolämpöä ja sähköä tuottavaa
biovoimalaitosta Järvenpäähän. Laitos valmistuu vuonna 2012 ja
se tulee korvaamaan Fortumin tämänhetkisten laitosten tuotan-
non Keski-Uudellamaalla. Laitoksen energia tullaan tuottamaan
lähinnä metsähakkeella ja metsäteollisuuden sivutuotteilla, kun
tällä hetkellä käytetään maakaasua ja öljyä. Uuden laitoksen aloit-
taessa toimintansa vähenevät Fortumin kasvihuonekaasupäästöt
merkittävästi. Tulevassa biovoimalassa kaukolämpö ja sähkö tuo-
tetaan yhteistuotantona.

Kirkkonummi on selvittänyt uusiutuvan energian käyttöä kunnan kiinteistöissä

Kirkkonummen kunta on selvittänyt uusiutuvien energialähteiden
käyttöä kunnan omistamissa kiinteistöissä. Työ tehtiin kiinteis-
töjen lämmitysjärjestelmäinvestointeja koskevan päätöksenteon
pohjaksi.

*Järvenpäähän valmistuva biovoimalaitos vähentää
huomattavasti alueen energiantuotannon kasvihuone-
kaasupäästöjä.*

Hankkeista osaamista ja asennetta energiansäästöön

3T-energianeuvontahankkeessa opastettiin asukkaita ja pientalonrakentajia

3T-energianeuvontahanke (tunnista, tiedosta, tehosta) toteutettiin vuosina 2010 – 2011. Hanketta koordinoi Uudenmaan liitto ja osallisina olivat KUUMA-kunnat ja Riihimäen kaupunki. Hankkeen puitteissa järjestettiin asukasilloja, joissa tarjottiin asiantuntijati-
toa asumisen ja rakentamisen energiatehokkuudesta. Hankkees-
sa oli mukana pilottiperheitä, joiden asuntoihin asennettiin ener-
giantulituksen seuranta ja tehtiin lämpökamerakuvauksia sekä
energiatehokkuuskartoituksia. Yhteen pilottikohteeseen asenneti-
tiin ilmalämpöpumppu. Hyvinkäällä, Riihimäellä Nurmijärvellä oli
lisäksi yhteinen energianeuvoja. Hänen työnsä jatkuminen myös
vuonna 2012 varmistui kuntien rahoituksella. Hankkeesta löytyy
lisätietoja osoitteesta www.3T-hanke.fi

Vihreä Lippu on ekotehokkuuteen ohjaava ympäristökasvatushanke

Vihreä lippu on päiväkotien, koulujen, oppilaitosten sekä lasten
ja nuorten vapaa-ajan toimijoiden kestävä kehityksen ohjelma.
Lisäksi Vihreä lippu on kansainvälinen kasvatusalan ympäris-
tömerkki. Mukana ohjelmassa on päiväkoteja ja kouluja Jär-
venpäästä, Keravalta, Kirkkonummelta, Pornaisista ja Sipoosta.
Ohjelman kriteerit täyttävä osallistuja saa ohjelman tunnuksena
toimivan vihreän lipun käyttöoikeuden. Lisätietoja ohjelmasta saa
osoitteesta www.vihrealippu.fi sekä www.eco-schools.org.

Energiansäästöviikolla järjestettiin yhteisöllisiä tapahtumia

Viikolla 41 vietettiin valtakunnallista energiansäästöviikkoa. Silloin
järjestettiin kunnissa useita energia-aiheisia tapahtumia.

- Hyvinkään kaupungintalolla järjestettiin kaksipäiväiset ener-
giamesut. Messujen pääteemat olivat energiansäästö ja
uusiutuva energia. Energiatietoisuutta esittelevien messu-
osastojen lisäksi tarjolla oli energia-aiheisia esityksiä ja kau-
pungintalon pihalla sai tutustua hakkeella toimivaan biokaa-
suautoon ja tavalliseen kaasuautoon. Lisäksi paikalla olivat
energianeuvoja ja ilmastokokki. Toisena päivänä oli lapsille
tarjolla toiminnallista ohjelmaa.
- Nurmijärven Sähkö järjesti kaksi energia-aiheista tapahtumaa.
Klaukkalan Citymarketin aulassa oli energiansäästön neuvon-
tapiste ja Nurmijärven Sähkön pihalla tiedotettiin Valoa & Voi-
maa –päivänä mm. energiatehokkaista valaisimista ja lämmi-
tysmuodoista.
- 3T-hanke järjesti energiansäästöviikolla Keravalla asumisen
ja rakentamisen energiatehokkuutta käsittelevän yleisötilai-
suuden. Tilaisuudessa keskusteltiin rakentamisen tiukentu-
vista energiatehokkuusvaatimuksista, energiatehokkuuden
parantamisesta rakentamisessa ja asumisessa sekä sähkön-
kulutuksen seurannasta ja sen merkityksestä sähkölaskujen
pientäjäjänä.

3T-energianeuvontahankkeen yhtenä teemana olivat asukkaille ja pientalonrakentajille suunnatut energiatehokkuusillat.

ILMASTOKATSAUS ON OSA KUUMA-ILMASTOTYÖTÄ

Ilmastokatsaus seuraa kuntien ilmastotyön etenemistä ja Keski-Uudenmaan strategisen ilmasto-ohjelman toteutumista. Katsaus ilmestyy 1-2 kertaa vuodessa.

Ilmastokatsauksen julkaisemisesta vastaa seudullinen seurantaryhmä. Seurantaryhmän tehtävänä on edistää ilmasto-ohjelman toteutumista ja kuntien välistä yhteistyötä. Ryhmässä ovat edustettuina kaikki kymmenen nykyistä KUUMA-kuntaa: Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti. Myös Uudenmaan liitolla ja energiayhtiöillä on ryhmässä edustaja.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Hyrylänkatu 8 C, PL 60, 04301 Tuusula

Puh. (vaihe): (09) 87 181

Faksi: (09) 3487 3220

Sähköposti: yaktoimisto@tuusula.fi

www.keskiuudenmaanymparistokeskus.fi